

IPS Publications

Institute for Policy and Strategy

תפקוד ההגנה האווירית הסורית בעת התקיפה המשולשת על יעדי נשק כימי בסוריה ב-14 באפריל 2018.

אל"מ (בדימוס) פסח מלובני

אפריל 2018

גורמי אופוזיציה סורים, המסתמכים על מקורות מהימנים בסוריה, מציינים את תמונת תפקוד ההגנה האווירית הסורית בעת התקיפה המשולשת, של ארצות הברית, בריטניה וצרפת, על יעדי הנשק הכימי הסורי ב-14 באפריל, בעקבות השימוש שעשה המשטר הסורי בנשק זה כנגד אוכלוסיה אזרחית באזור דומא, שבאגן דמשק.

על פי מקורות אלה נערך המשטר בדמשק לקראת תקיפה זו, בעיקר על ידי פריסת כמות גדולה של מערכות טילי קרקע אוויר שברשות הצבא, וזאת בעיקר סביב הבירה דמשק, כדי להגן בעיקר על יעדי המשטר החשובים הנמצאים במקום. הערכות זו החלה כבר לאחר הפלת המטוס הישראלי ב-10 בפברואר השנה. כך לדוגמה נפרסו סוללות טילי קרקע אוויר משישה סוגים שונים באזור שדה התעופה באל-מזה, שמדרום מערב לבירה. סה"כ נערכו 4 ריכוזים של מערכות הגנה אווירית להגנת הבירה ופרבריה, כלהלן.

- א. באזור שדה התעופה אל-מזה, שמדרום מערב לעיר, נערכו מערכות מהדגמים פנציר S-1 (SA-22), BUK-M-2 (17-
(SA), אוסא (SA-8), סטרלה 10 (SA-13), איגלא S נישאת (SA-24) וקוברה נישאת על כתף (SA-7).
- ב. ג'בל קסיון שמצפון לבירה, ערך המשטר מערכות מדגמים זהים, כאשר במקום מערכת SA-24 נערכו במקום מערכות
טילי SA-3 ו-SA-6.
- ג. בשדה התעופה בדימאס, שמצפון מערב לדמשק נערכו מערכות שונות, ובהן SA-17, SA-8, SA-3, SA-6, SA-16 ו-
SA-7.
- ד. הריכוז הרביעי היה סביב שדה התעופה דמשק בינלאומי, שנועד להגן על האגף הדרומי של הבירה, והוא כלל
מערכות SA-22, SA-17, SA-8, SA-2, SA-3, SA-13 ו-SA-7.

במהלך התקיפה אמנם שיגרו הסורים את טילי הקרקע אוויר שלהם במטרה ליירט את טילי השיוט, ששוגרו לעבר יעדי הנשק הכימי על ידי שלושת המדינות שתקפו, אך מסתבר, לדעת המקורות הסורים, לאור ממצאי התקיפה, כי ההגנה האווירית הסורית נכשלה כשלון חרוץ, ולא התמודדה עם אף אחת מהתקיפות על היעדים שהופצצו, הן באזור דמשק והן באזור חומס. כל זאת, למרות מאמצי המשטר והרוסים להציג את הצלחתו בהפלת כמות גדולה יחסית של טילים ששוגרו לעבר היעדים (71 מתוך 103 הטילים שנורו).

הדוגמא הבולטת ביותר היא הריסתו המוחלטת של מתקן 6000 של מכון סרס בברזה, שמצפון לדמשק, למרות שהוא נמצא במקום שהיה מוגן היטב על ידי מערכות טילי הקרקע אוויר של ההגנה האווירית הסורית, כפי שתואר לעיל, שכן היה ברור לסורים שהוא עשוי להיות אחת המטרות שתוקפנה, על רקע איומי הנשיא טראמפ.

קצין בכיר בפנטגון, שהתייחס לתקיפה, אמר כי התקיפה ה"מדויקת והיעילה" הסיגה את היכולות הכימיות של ממשל אסד שנים לאחר, וכי בתקיפות נהרסו לחלוטין אתרי אחסון הנשק הכימי ובין היתר נפגע בהצלחה בונקר לאחסון נשק כימי. הטילים שוגרו מספינות, צוללות ומטוסים של ארצות הברית, בריטניה וצרפת בים האדום, במפרץ הפרסי ובמזרח הים התיכון. כן מסר כי "האינדיקציות הראשוניות מצביעות על כך שהשגנו את המטרות הצבאיות שלנו בסוריה", והכחיש, בניגוד לדיווחים מסוריה ומרוסיה, דיווחים על יירוט טילי השייט בדרכם למטרה: "אף אחד מהמטוסים או הטילים לא נפגע". לדבריו, כוחות הנ"מ הסוריים ירו כ-40 טילים, רובם לאחר שהמטרות כבר נפגעו.

צילום המראה את פריסת מערכות ההגנה האווירית בשדה התעופה אל-מזה.

בהקשר זה מן הראוי לציין עובדה חשובה נוספת, שמערכת ההגנה האווירית הסורית מחוברת למערכת ההגנה הרוסית הפועלת בסוריה. רוסיה הודיעה על כך רשמית כבר באוגוסט 2017, ככל הנראה במטרה להגביל טיסות לא רצויות של גורמים זרים בשמי סוריה, ולהדק את שיתוף הפעולה בין שתי מערכות הגנה אווירית אלה. מהלך זה נעשה ככל הנראה בעקבות התקיפה האמריקאית הקודמת על בסיס חיל האוויר הסורי בשעיראת, באפריל 2017. החיבור כולל את הזרמת כל המידע הנאסף על ידי המכ"מים הסורים למרכז השליטה האווירי הרוסי שבבסיס חמיימים. חיבור זה משרת כנראה גם את מערכת ההגנה האווירית הסורית, ובמיוחד את מערכות הטילים החדשות מדגם פנציר (SA-22). לרוסים יש ככל הנראה יכולת לחסום ולהפיל טילי שייט, אך לפי ההודעה הרוסית שפורסמה מיד לאחר התקיפה הם הכחישו את מעורבותם בנושא. משרד ההגנה הרוסי אף הודיע רשמית כי מערך ההגנה האווירית שלו בסוריה לא הופעל, מכיוון שתקיפות הקואליציה לא כוונו לבסיסי האויר והים שלהם.

נראה כי הצלחת התקיפה האחרונה יכולה גם להצביע כי מהלך זה לא שיפר את יכולות ההגנה האווירית הסורית, וכי האמריקאים ובעלי בריתם הצליחו גם ל"עקוף" את נוכחות ההגנה האווירית הרוסית במבצע זה.

מה שעוד עשוי להעיד על הצלחת התקיפה וכשלון ההגנה האווירית הסורית היא ההודעה הרוסית, על כוונתם לבחון כעת בחיוב אספקת טילי קרקע אוויר מדגם S-300 לסוריה, דבר שעשוי להקשות מאד על חופש הפעולה של חילות אוויר זרים במרחב האווירי הסורי.

הכתבה פורסמה לראשונה באתר ISRAEL DEFENSE ב-19 באפריל 2018, בקישור

<http://www.israeldefense.co.il/he/node/33884>